

Paniek zaaien over banken leidt af van echte risico's

Luyendijk en Engelen lopen met hun tirade tegen banken en de politiek zeven jaar achter op de ontwikkelingen

Prisco Battes

Het is deze zomer zeven jaar geleden dat de financiële sector als een op hol geslagen kudde runderen op een diep ravijn af denderde. Miljarden aan belastinggeld moesten eraan te pas komen om een systeemcrisis af te wenden. Maar de publieke verontwaardiging over de crisis lijkt nu pas een hoogtepunt te bereiken.

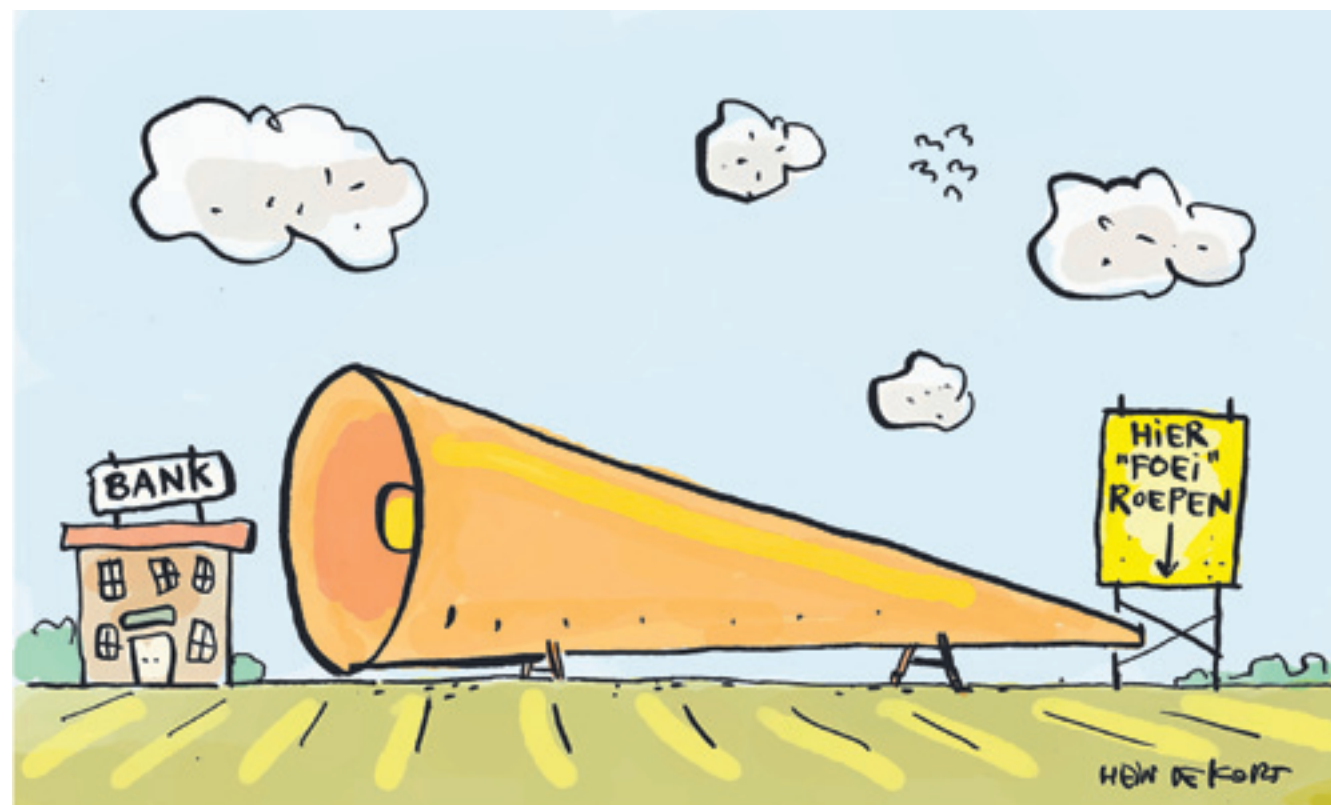
Eerst was er de Amsterdamse hoogleraar Ewald Engelen die met zijn boek *De Schaduwelite* de jacht op bankiers en politici opende. Engelen vergaloppeerde zich door een lijst te publiceren met namen van mensen die zich schuldig hebben gemaakt aan het in stand houden van een 'parasitaire roversbende'. Engelen nam afstand van het publiceren van de zwarte lijst. Maar zijn boodschap dat bankiers en politici samenspannen om zichzelf te verrijken werd in brede kring met instemming ontvangen.

Nu toert schrijver en publicist Joris Luyendijk als een onheilsprofeet door het land om te waarschuwen dat de bancaire sector nog altijd een tikkende tijdbom is in het hart van de samenleving. De oplage van zijn boek *Dit kan niet waar zijn* is volgens zijn uitgever de 180.000 gepasseerd.

Engelen en Luyendijk verschillen in stijl. Maar de kern van hun boodschap is hetzelfde: de bancaire sector neemt nog altijd risico's op kosten van de rest van de samenleving. De politiek heeft sinds de crisis vrijwel niets gedaan om een nieuwe financiële crisis te voorkomen.

'Flink hogere kapitaalbuffers zouden banken direct veel veiliger maken', stelt Luyendijk in zijn boek. 'Maar zelfs zo'n relatief simpele maatregel is door de mondiale lobby van banken met succes getorpedeerd.'

Ook Engelen ontwaart 'een hecht netwerk van bankiers, accountants, advocaten, trustboeren, lobbyisten en toezichthouders' dat de financiële sector weet te beschermen tegen de

Als er sprake is geweest van lobby om alles bij het oude te laten, dan is er bijzonder weinig van terechtgekomen

noodzakelijke hervormingen.

De stelling dat politici vrijwel niets hebben gedaan om herhaling te voorkomen is volstrekt onjuist. De afgelopen jaren is een reeks van maatregelen getroffen die het nemen van risico's door banken aan banden legt. Kapitaalbuffers zijn wereldwijd fors omhooggegaan, bonussen zijn gemaximeerd, obligatiehouders betalen mee aan reddingsoperaties van banken en handel voor eigen rekening is nagenoeg verboden. Als er sprake is geweest van een lobby om alles bij het oude te laten, dan is er bijzonder weinig van terechtgekomen.

Kapitaalbuffers en obligatiehouders die meebetalen, zijn saai materie. Dat verklaart mogelijk waarom Luyendijk er in zijn boek nog geen twee pagina's aan

wijdt. Maar door te doen alsof politici aan de leiband van graaiende bankiers lopen, wordt zowel de bancaire sector beschadigd als de democratie schromelijk tekortgedaan.

Politici hebben na de crisis een afweging moeten maken tussen enerzijds het in stand houden van het oude financiële stelsel met zijn ruime kredietverlening en relatief grote risico's en anderzijds een nieuw stelsel waarin risico's volledig worden uitgebannen maar krediet uiterst schaars is. Zoals wel vaker in een democratie het geval is, ligt de uitkomst van dit proces ergens in het midden.

Luyendijk en Engelen mogen van mening zijn dat de financiële dijken nog verder hadden moeten worden verhoogd. Maar door de boodschap te verkondigen

dat 'de cockpit nog altijd leeg is' maken zij zich schuldig aan populisme. Wie ertegen ingaat, wordt hoofdschuddend weggehoond of weggezet als een pleitbezorger van de banken.

Toch is het een feit dat de nieuwe kapitaaleisen toereikend zijn om extreem zware stormen het hoofd te bieden. Het is goed om in het achterhoofd te houden dat de verliezen bij SNS Reaal een omvang hadden van naar schatting 1,5% van de balans. De nieuwe kapitaaleisen gaan hier ruim overheen.

Nog strengere kapitaaleisen hebben een prijs. De toegang tot krediet wordt nu al beperkt. In Nederland is dat onder andere te merken aan de Rabobank, die zijn aandeel op de hypotheekmarkt fors moet terugschroeven. De tijd dat huishoudens en bedrijven maar met hun vingers hoefden te knippen voor een nieuwe kredietlijn is voorbij.

Dat wil niet zeggen dat het financiële stelsel nu veilig is. Maar wie blijft hameren op maatregelen die voor een belangrijk deel al zijn genomen, leidt de aandacht af van risico's die groter zijn.

De belangrijkste instabiliteit van het stelsel schuilt nog altijd in de euro waarvan het fundament onverminderd zwak is. Om de eurocrisis te bezweren wordt door de ECB een ongekend ruim monetair beleid gevoerd. De extreem lage rente maakt het ontstaan van nieuwe zeepbellen op de beurzen en de huizenmarkt reëel.

De focus op het traditionele bankwezen speelt ook de opmars van nauwelijks gereguleerde marktpartijen in de kaart. Hedgefondsen, private-equityinvesteerdere en geldmarktfondsen nemen in toenemende mate de rol van gewone banken over. Verder van huis stapelen in China de financiële risico's zich op.

Dat zijn belangrijkste vraagstukken dan het nog verder willen verhogen van de kapitaalbuffers. Luyendijk en Engelen lopen zeven jaar achter op de ontwikkelingen.

Prisco Battes is redacteur van Het Financieele Dagblad.

